

A look at the visual representation of disability in children's books from the perspective of Social Representations Theory¹

Şenay Baş² and Gökçe Arifoğlu³

² Department of Arts Education, Fatih Faculty of Education, Trabzon University, Trabzon; ³ Department of Arts Education, Faculty of Education, Recep Tayyip Erdoğan University, Trabzon, Türkiye

ABSTRACT

This research examines the extent to which disabled individuals are visible in scenes depicting daily life in early childhood picture books that do not directly address disability. Conducted within the framework of Social Representations Theory, the study aims to understand how disability is positioned in children's early social perceptions and mental models. Data was obtained by scanning the most popular picture books for ages 0–7 on online sales platforms in Türkiye. Three hundred books listed in 2022 were examined; 223 unique books were included in the analysis according to the exclusion criteria. Data analysis was conducted using visual content analysis with the 'Picture Book Disability Representation Analysis Form' developed by the researchers. During the analysis process, indicators such as the visual positioning of the figure, its relationship with the social context, action status, emotional expression, and presentation of disability were systematically evaluated. The findings show that only two of the 223 books feature disabled individuals in scenes of everyday life. In the first book, the disabled character is represented as a figure participating in an art activity but with limited social relationships. In the second book, the character is depicted as an active subject, participating in a walk within the community and carrying a banner. The findings show that the processes of anchoring and objectification, which are critical for the formation of social representations, are not present in most books. In conclusion, the study reveals that disability is represented in the analysed sample of early childhood picture books in a manner that is quite limited both quantitatively and qualitatively. Making disabled individuals visible not only in thematic books but also in general-purpose books that reflect the natural flow of everyday life is necessary for the development of inclusive social perceptions in children.

KEYWORDS

Disability, early childhood literature, social representation theory, inclusive education, visual content analysis.

Sosyal Temsiller Kuramı perspektifinden çocuk kitaplarında engelliliğin görsel temsiline bir bakış

ÖZET

Bu araştırma, engelliliği doğrudan konu edinmeyen erken çocukluk dönemi resimli kitaplarında, engelli bireylerin gündelik yaşam sahnelerinde ne ölçüde görünür olduğunu incelemektedir. Sosyal Temsiller Kuramı çerçevesinde yürütülen çalışma, engelliliğin çocukların erken dönem sosyal algıları ve zihinsel modelleri içinde nasıl konumlandığını anlamayı amaçlamaktadır. Veriler, Türkiye'de çevrim içi satış platformlarında yer alan 0–7 yaş grubuna yönelik en çok satan resimli çocuk kitaplarının taranmasıyla elde edilmiştir. 2022 yılında listelenen üç yüz kitap incelenmiş; belirlenen dışlama ölçütleri doğrultusunda 223 özgün kitap analiz kapsamına alınmıştır. Veri analizi, araştırmacılar tarafından geliştirilen "Resimli Çocuk Kitaplarında Engellilik Temsili Analiz Formu" kullanılarak görsel içerik analizi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Analiz sürecinde figürün görsel konumlanması, sosyal

¹ The relevant study was presented as an oral presentation at the InSEA World Congress 2023.

Cite: Baş, Ş., & Arifoğlu, G. (2026). A look at the visual representation of disability in children's books from the perspective of Social Representations Theory. *Ordu University Institute of Social Sciences Journal of Social Sciences Research*, 16(1), Article Number 12. <https://doi.org/10.48146/odusobiad.1810064>

Corresponding Author: senaybas@trabzon.edu.tr

bağlamla ilişkisi, eylem durumu, duygusal ifadesi ve engelliliğin sunum biçimi gibi göstergeler sistematik olarak değerlendirilmiştir. Bulgular, incelenen 223 kitaptan yalnızca ikisinde engelli bireylerin gündelik yaşam sahnelerinde yer aldığını göstermektedir. İlk kitapta engelli karakter, bir sanat etkinliğine katılan ancak sosyal ilişkileri sınırlı bir figür olarak sunulmaktadır. İkinci kitapta ise karakter, topluluk içinde bir yürüyüşe katılan ve pankart taşıyan aktif bir özne olarak betimlenmektedir. Bulgular, sosyal temsillerin oluşumunda kritik öneme sahip olan yerleştirme (anchoring) ve nesneleştirme (objectification) süreçlerinin çoğu kitapta devreye girmediğini göstermektedir. Sonuç olarak çalışma, analiz edilen erken çocukluk dönemi resimli kitaplarında engelliliğin hem nicel hem de nitel açıdan oldukça sınırlı biçimde temsil edildiğini ortaya koymaktadır. Engelli bireylerin yalnızca tematik kitaplarda değil, gündelik yaşamın doğal akışını yansıtan genel amaçlı kitaplarda da görünür kılınması, çocuklarda kapsayıcı sosyal algıların gelişimi açısından gerekli görülmektedir.

ANAHTAR KELİMELER

Engellilik, erken çocukluk edebiyatı, sosyal temsil kuramı, kapsayıcı eğitim, görsel içerik analizi.

Introduction

Select Disability is a multi-layered phenomenon at both the individual and societal levels, intertwined with social, cultural and pedagogical dynamics that shape a significant part of individuals' daily life experiences. Despite the demographic prevalence of disability, the visibility and acceptance of disabled individuals in social life is largely limited (Bogart & Dunn, 2019). This situation is not solely related to physical accessibility or legal regulations. It is also directly linked to how disability is perceived by society and how representations in cultural products shape children's mental models. Although it is estimated that approximately 15% of the world's population consists of disabled individuals (Mizunoya et al., 2016; United Nations, Department of Economic and Social Affairs, 2018; World Health Organization, 2011), this visibility is not equally reflected in the learning materials children encounter at an early age.

Early childhood is a critical developmental stage when individuals begin to structure their social environments, social roles, and attitudes towards differences. During this stage, children make sense of the world around them through visual inputs; images serve as a fundamental resource for children to process abstract concepts. Therefore, illustrated children's books are among the most effective cultural tools for the formation of children's first social representations (Breitfeld et al., 2021; Ertekin & Ç. Çakmak, 2019; Doğanay & Uyanık, 2023; Gasser et al., 2022; Wang & Shao, 2022). Gestures, spaces, relationships, and characters conveyed through pictures, independent of textual content, help children define the world (Dursun & Eyüp, 2021; Melanlıoğlu, 2020;). In this context, visual representations are not merely aesthetic elements but also symbolic structures that encode cultural norms, social diversity, and social values.

In recent years, there has been an increase in sensitivity towards diversity and inclusivity in children's literature in Türkiye. The inclusion of explicit and inclusive provisions regarding the representation of disability in the textbook review criteria of the National Education Ministry's Curriculum and Instruction Board (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2022a; 2022b) indicates a rise in institutional awareness regarding the visibility of disability in educational materials. In this context, there has been a notable increase in the number of children's books directly addressing disability in recent years (Çayır & İşler, 2023; p. 200). Furthermore, there are numerous academic studies on the effectiveness and quality of these books (Arıkan et al., 2021; Ekici & Ertem, 2019; Kaymaz, 2017; Tejero H. & Talley, 2025). However, this awareness is not yet strongly reflected in illustrated children's books that do not directly address disability, but only present scenes from everyday life.

This invisibility indicates that entrenched social representations of the social position of disabled individuals are being reproduced. For a phenomenon to be considered 'natural,' 'normal,' or 'part of society' in children's mental models, it must be repeatedly visible in everyday life. If a disabled person is only presented in special-themed, problem-solving, or dramatic stories, the child codes this difference as a separate category rather than a natural part of daily life. Therefore, representations that occur within the normal flow of everyday life play a much

more critical role in terms of the social visibility of disability. This is precisely the starting point of this study: how and to what extent disabled individuals are visible in scenes of everyday life in illustrated children's books that do not address disability.

Theory of Social Representations

Social Representations Theory is one of the most functional theoretical frameworks for explaining how phenomena that are both visible and 'alienated' in society, such as disability, are interpreted. According to this theory, developed by Moscovici (1984), individuals rely on socially shared cognitive frameworks to understand and organise the social world. These frameworks function at conceptual, symbolic, emotional, and cultural levels and serve to make the unknown familiar, simplify complexity, and guide everyday behaviour (Jodelet, 1991; Moscovici, 1984; de Moraes Prata Gaspar et al., 2020).

As disability is a condition that many children do not experience directly or encounter only to a limited extent, their initial mental models of this phenomenon are generally formed through social representations. Therefore, the visual materials children encounter play a critical role in shaping social representations of disability. Regular encounters with how, when, and in what contexts disabled individuals are represented in books can help children perceive disability not as an individual problem, a dramatic story, or an exceptional circumstance, but as part of society's natural diversity. Conversely, a lack of visual representation can fix the mental schema of disability in an 'unusual' category.

Two fundamental processes emerge in the formation of social representation: anchoring and objectification. Anchoring is the process in which individuals place an unfamiliar, foreign, or ambiguous social object into a familiar category. This process can operate in two opposing ways regarding disability:

_If disabled individuals are presented solely as figures 'in need of help,' children fixate on disability within this single schema.

_If disability is presented in a diversified manner and within different everyday contexts, children comprehend disability from a broader sociocultural perspective.

Objectification is the process in which an abstract concept takes on a concrete form through specific images (Bayad et al., 2020, p. 14). Howarth (2006) notes that visible objects in representations of disability, such as wheelchairs, serve the process of objectification by making abstract concepts familiar. Barnes (1992) demonstrates that the presentation of disabled individuals in the media as 'pitiable' or 'heroic' figures objectifies them and represents them with narrow images that do not reflect social diversity.

Children's books are one of the areas where children encounter their first models of social reality. Therefore, the representation of disability in children's books both reflects and reproduces the position of disability in society. In other words, children's books are not merely a result; they are also a tool that shapes social representations. This research is based on social representation theory, not only to determine whether disabled individuals appear in books, but also to analyse the reflection of these representations on social consciousness and social perception. Analysing the processes of stereotyping and objectification makes it possible to understand how images form a social map in children's minds.

Visual representation and the presentation of disability in children's books

Illustrated children's books are among the first cultural materials that shape how children perceive the world. The visuals in these books are not merely complementary to the written content; they constitute an independent system of meaning. This system of meaning, constructed through visual elements, plays a critical role in the formation of early mental schemas that determine how children categorise social reality (Nikolajeva & Scott, 2000).

Readers in early childhood rely more on pictures than on text and therefore the images presented in books become children's first point of contact with social differences.

The representation of disability in these visual domains, however, is often quite limited or stereotypical. The literature indicates that disabled individuals are generally presented in one of two extreme representations: as passive figures requiring pity/help or as overly idealised heroic figures (Garland-Thomson, 1997; Mitchell & Snyder, 2000). Both representations position disability as non-normative and disconnected, far from presenting it as a natural part of everyday life. However, for children to understand disability as a 'normal' social difference, these figures need to be presented within the flow of life, in ordinary scenes, and in diverse roles.

At this point, visual schemas (gestalt order, composition, the relational positioning of figures) become decisive in terms of disability representation. According to Kress & van Leeuwen's (2006) 'visual grammar' approach, a figure's position on the page, direction of gaze, distance from other characters, and anchoring within the space reflect the individual's social status and power relations. Depicting disabled figures constantly at the edge of the page, with their backs turned, isolated, their faces unseen, and not as part of an active action, presents disability to children as 'peripheral,' 'removed from social relations,' or a 'passive entity.' Presenting disabled individuals with clichéd images that are pitiable, heroic, or defined solely by their disabilities reinforces their 'otherness' and weakens the process of familiarity emphasized in Social Representations Theory. This situation demonstrates that focusing solely on books with a 'disability' theme carries the risk of positioning disability as a separate and special category, despite positive intentions. In recent years, there has been a shift towards 'more nuanced and positive portrayals' in children's literature (Odabaşı, 2025). Contemporary literature aims to reflect the experiences of children with disabilities and provide all children with a deeper understanding of disability. Examples include Mimi (Francini, 2019), a strong and friendly woman who uses a walker; Lee (Catchpole & George, 2021), a proactive and adaptable deaf musician; Auggie, who longs to belong and be accepted in his community (Palacio, 2017); and different Goat but the same (Oral, 2019). These portrayals go beyond defining characters solely by the challenges they face or their ability to overcome them, emphasising 'resilience and multidimensionality'. The aim is to portray the characters as 'complete and complex beings who resemble themselves in many ways.'

The theory of social representations directly supports the function of making the 'stranger' (disability for many non-disabled children) 'familiar'. By placing disability within everyday contexts, the 'threat' or 'otherness' often associated with it diminishes, and a more inclusive social representation is encouraged, one in which disability is seen not as an anomaly but as part of the human experience. Examples of such representations include:

Tyler Feder's work 'Bodies Are Cool' (Feder, 2021): It focuses on general body diversity and subtly incorporates mobility devices, limb differences, prosthetics, etc.

Jane Cowen-Fletcher's work 'Mama Zooms' (Fletcher, 1995): It depicts a child sitting in their mother's lap in a wheelchair as a natural part of family life.

Christian Robinson (Robinson, no date): It includes representations of disability in their books, even when the content is not specifically about disability.

Eliza Hull & Sally Rippin's 'Come Over to My House' (Hull & Rippin, 2023): It examines various home lives that include disabled individuals and housing adaptations as part of their daily experiences.

JaNay Brown-Wood's 'Logan's Greenhouse' (Wood, 2022): Logan uses his wheelchair in his accessible greenhouse, but the story focuses on the search for vegetables.

Such incidental representations help disability move beyond being an 'extraordinary' topic and become an integrated aspect of human diversity. This directly supports the function of Social

Representations Theory in making the 'foreign' familiar to many non-disabled children (Moscovici, 1984). By placing disability within everyday contexts, it reduces the feelings of 'threat' or 'otherness' often associated with it and promotes a more inclusive social representation where disability is seen not as an abnormality but as a natural part of human experience (Jodelet, 1991). Such representation is critical for developing genuine acceptance and empathy in early childhood because it reflects the reality of diverse societies rather than isolating or exoticizing disability.

This research aims to examine the visual visibility of disabled individuals in scenes of everyday life in early childhood picture books that do not directly address disability. Many studies in the literature on the representation of disability have focused on books that address disability as their main theme; however, how disability is presented in the natural flow of daily life has long been overlooked. The normalisation of disability requires children to be able to position disabled individuals as an ordinary part of social life. This can be supported not only by books with specific themes but also by representations of everyday life. In this context, the research examines the 223 most popular books on widely accessible online sales platforms in Türkiye, revealing the current state of incidental visual representation of disability.

The main questions of the research are structured as follows:

1. To what extent are disabled individuals visible in scenes of everyday life in early childhood books that do not directly address disability?
2. How can the visual representations presented be interpreted in terms of social representation theory?

These questions enable visual representation to be transformed into a meaningful analysis based on social representation theory, rather than merely a descriptive observation. The original contribution of the study is its focus on illustrated children's books that do not centre on disability, examining whether disability is presented as a natural part of everyday life. The limited number of such studies in the Turkish context increases the importance of this research. This study offers a multi-layered assessment by examining not only the symbolic visibility of disability but also the nature of representation, the positioning of characters, and their roles within the social context. This approach both proposes a more inclusive methodological framework for illustrated children's books and makes the impact of early representations on children's social cognitive development more visible.

The study's focus on visual representation is particularly powerful given that children rely heavily on visuals to make sense of the world. Subtle visual cues in everyday settings can powerfully shape developing social representations of disability, often more effectively than explicit textual explanations. Thus, the study represents an important step towards diversifying representations of disability and strengthening the production of inclusive children's literature.

Method

This study was designed as a qualitative survey examining the visual representation of disability in everyday life scenes in illustrated children's books aimed at early childhood. Data was collected through document scanning (Creswell, 2002) of illustrated children's books sold in Türkiye. Visual content analysis was used to systematically analyse the data collected. This type of analysis allows visual materials to be examined not only at a descriptive level but also within their social and cultural contexts.

Data collection proces

During the data collection process, the lists of the most purchased early childhood books for the October–November 2022 period were scanned on three major online book sales platforms commonly used in Türkiye (D&R, 2025; İdex, 2025; Kitapyurdu, 2025). The search was

conducted using the “best-selling children’s books” and “0–7 age group” categories available on each platform. For each platform, the top 100 titles listed under these categories were recorded. To ensure consistency across platforms, the lists were reviewed on the same dates, and duplicate titles were cross-checked and removed.

This procedure aimed to provide a systematic and comparable dataset reflecting widely circulated early childhood picture books. Following this procedure of the 300 books in the top 100 of the lists, a total of 223 unique books were included in the study after eliminating duplicate books. Of these 223 books, 120 are translations from foreign authors, published between 2012 to 2022.

The book selection process was structured based on specific criteria to clarify the scope of the study and ensure data integrity. Accordingly, books not aimed at the 0–7 age group, materials without text or consisting solely of concept cards, pop-up, tactile or experiential books based on abstract figures, and thematic publications directly addressing disability were excluded from the study. Thanks to these criteria, only images in which disabled individuals appear naturally in everyday life were analysed in the study.

All books on the list were examined separately by both researchers; their images were scanned, and all pages containing scenes from daily life were included in the study. At the end of this process, only two picture books became the focus of the research: those whose theme was not ‘disability, disabled characters, socialising with disabled people, etc.’, but which featured disabled figures in the visual content of scenes from daily life.

One of these books, ‘Hep fazlasıdır annem’ (Sunar, 2018), was coded as ‘K1’, while the other, ‘Bir şey söyle’ (Reynolds, 2021), was coded as ‘K2’. Descriptive data on the books are presented in Table 1.

Table 1 Children’s books containing the research sample

	K1 ‘Always More, My Mother’	K2 ‘Say Something’
Book Title	Always More, My Mother	Say Something
Author	Özge Bahar Sunar	Peter H. Reynolds
Illustrator	Özlem İsiyel	Peter H. Reynolds
Publisher	Redhouse Kidz	Altın Books
Publication Year	2018	2021
Number of Editions	1	1
Number of Pages	28	36
Number of Illustrated Pages	23	29
Book Theme	Mother’s Love	Self-expression awareness

Data analysis

Priorities for the analysis process were examined in Garland-Thomson (1997), Mitchell & Snyder (2000), Kress & van Leeuwen (2006), and recent studies on children’s book representations (Dyches, Prater, & Jolly, 2020). Pre-codes were determined based on this literature. These codes encompass dimensions such as the figure’s visual positioning, emotional expression, whether the action is active or passive, the level of social interaction, the nature of the everyday spaces and situations depicted in the visual, and whether the representation is presented in an inclusive or restrictive manner.

Based on their literature review, the researchers developed the Disability Representation in Picture Books Analysis Form. The final version of the form was created with input from a preschool education specialist, a book illustrator, and a special education specialist. Accordingly, the dimensions of the form consist of the character’s physical visibility, the presentation of disability, role and function, contextual integrity, social relationships, emotional expression, and composition. Based on these indicators, each visual was systematically analysed using the same form. The analysis process was conducted using pre-determined codes and categorical indicators corresponding to these codes. The analysis form enabled each

visual to be analysed under the same analytical dimensions. Therefore, in this study, visual content analysis was performed using the categories provided by the form; each visual was evaluated based on interpretations grounded in these categories.

In this study, qualitative reliability was ensured in line with the criteria proposed by Lincoln and Guba (1985). To increase credibility, the coding process was conducted independently by two researchers; any differences that arose were discussed, and a joint decision was reached. The consistency between the codes and the themes was checked by returning to the visuals. To ensure transferability, the data collection process, selection criteria, and analysis stages were explained in detail. This allows the process to be replicated in similar research contexts.

Findings

Separate tables have been created for each disabled character in the books based on the analysis form. First, the data for the single disabled character appearing on a single page in Book K1 is presented in Table 2.

Table 2 Findings obtained from a single illustration in the K1 book

K1, Character 1, Illustration 1 (see Image 1)	
Type	Human
Gender	Male
Developmental stage	Child
Disability	Physical Disability
Items/accessories pictured together	Wheelchair
Emotion	--
The place/time/event or situation depicted in the image(s)	An outdoor exhibition of children's artwork
The role/action of the disabled character in the image(s) (is he/she dependent on others, active, occupation, etc.)	Actively independent. He places his own artwork in the display area without assistance.
The design features of the disabled character in the image(s): emphasis, location, etc.	
The mother and daughter are the main characters in the book. The page composition is secondary to the main character, along with the other characters.	
The visual composition of the page featuring the disabled character is drawn adjacent to the previous page (all pages in the book are designed identically).	
When viewed separately, the main character stands out on the previous page, while the disabled character stands out on the subsequent combined page.	
The disabled character is depicted with his back turned; his face and emotions are not visible, but his body language is positive.	
His entire body is depicted distinctly when viewed from the back.	
The reddish cheek detail found on all the other children is also depicted on the disabled character's partially visible face.	
His legs, the source of the disability, are depicted bare and distinctive.	
The wheelchair, like other elements in the book, is drawn with realistic detail.	
From the page it is adjacent to, he is the only male character.	
The character holds a seahorse figurine for the 'sea creatures' themed display. The other children's creatures are jellyfish, starfish, whales, and fish.	
His chair, t-shirt, shoes, and the figurine are all in cool colours. This contrasts with the predominantly warm colours of his immediate surroundings.	
His size is realistic, as he sits in the chair compared to the other children.	

The visual in Book K1, which presents the disabled character as an active participant in an art activity, demonstrates that disability is depicted not only as a physical difference but also as an element of social participation. Although the character's face does not visible limits emotional expression, the figure's involvement in the production process prevents them from being positioned as passive or in need of assistance. This representation constitutes a positive

example, rarely encountered in the analysed sample, of a disabled individual participating naturally on stage.

This representation suggests a low-level anchoring of disability within an everyday activity context, while objectification remains limited due to the absence of explicit social interaction.

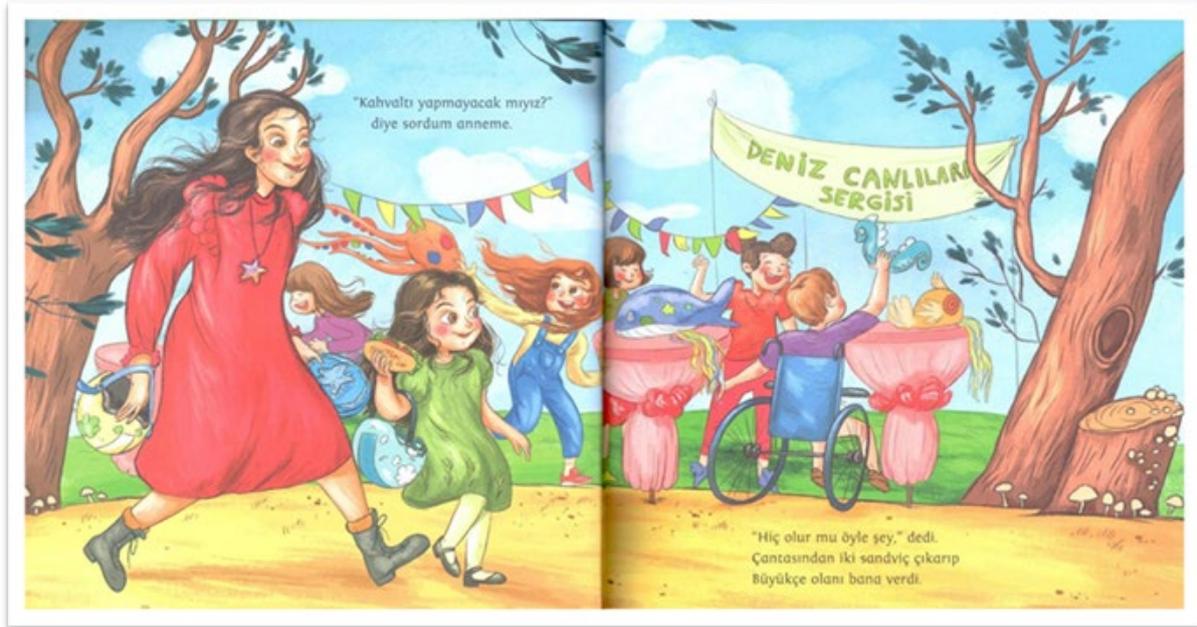

Image 1 K1, Character 1, Illustration 1

The data on the cover page of a single disabled character in the K2 book is presented in Table 3.

Table 3 Findings obtained from the 1st illustration in the K2 book

K2, Character 1, Illustration 1 (see Image 2).	
Type	Human
Gender	Male
Developmental stage	Child
Disability	Physical Disability
Items/accessories depicted together	Wheelchair, bank card, paintbrush.
Emotion	Happy
Place/time/event or situation depicted in the picture(s)	A crowd of children of different ages, genders, races, etc., in a space, saying or presenting things in different ways.
Role/action of the disabled character in the picture(s) (is he/she dependent on others, active, occupation, etc.)	Actively independent. He is holding a banner, which he is believed to have made himself, with the paintbrush in his hand.
Design features of the disabled character in the picture(s): emphasis, location, etc.	
He is depicted on the book's cover page alongside another character.	
He is depicted facing forward, with his entire body distinctly visible.	
He is positioned in front and in an equal row with many other characters. Some other characters are positioned in the second row behind the group.	
The wheelchair, like other elements in the book, is drawn with realistic details.	
The banner the character holds reads 'No Limits' and features a silhouette of a human figure with wings.	
The page, dominated by the contrasting purple and yellow, depicts the disabled figure in harmonious colours like the other characters.	
His size is realistic, with the difference indicating that he is sitting in a chair compared to the other children.	

There is no prominent character in the book, so the disabled character is not drawn with a different emphasis than the other characters on this page.

Data regarding another page containing the same drawing as on the cover page about a single disabled character found in the K2 book are presented in Table 4.

Table 4 Findings obtained from the 2nd illustration in the K2 book

K2, Character 1, illustration 2 (see Image 3)	
Design features of the disabled character in the picture/pictures in which he/she is present: emphasis, position, etc.	The same composition from the book's cover page, along with another character, is repeated on one of the pages near the end, but only some have speech bubbles. The disabled character's speech bubble reads, 'I'm ready to change the world.' The other characters' balloons read, 'Join us, I dream that..., together we can achieve, I wish that..., I believe that..., I hope that...' This drawing is smaller than it appears on the cover page. The remaining space on the page, left by the image, reads, 'Some people may find it easier to say things than others...'

The repeated appearance of the disabled character on both the cover and inside pages of the K2 book is an important element that strengthens the representation. The character's participation in the walk, carrying a banner, and being part of the group with a positive facial expression shows that they are presented as an active subject on stage. The fact that the figure performs the same action as the other individuals and is depicted in an equal spatial position enhances the integrity of the representation, showing that disability is a natural part of social participation in this scene. This presentation is noteworthy not only because it makes the disabled individual visible, but also because it depicts them as an active component of a social action.

This visual configuration indicates a stronger level of objectification and supports anchoring disability within a familiar social participation context.

Image 2 K2, Character 1, illustration 2

Image 3 K2, Character 1, illustration 2

In both books, it is noteworthy that disabled individuals are visible in the context of daily life; however, there are clear differences in the forms of representation. In the first book, the character is depicted as participating in an activity alone, and the dimension of social interaction remains limited. In contrast, in the second book, the character is presented as a subject acting within a community, and the social context is established more strongly. While this difference

renders both representations meaningful, it presents two limited but important examples regarding the visibility of disability in children's books.

Discussion and conclusion

The findings of this study reveal that disability has an extremely limited visibility in the analysed sample of picture books aimed at early childhood, within the context of everyday life. The fact that only two examples out of the 223 books examined featured a disabled individual in an everyday life setting indicates a clear deficiency in representations, both quantitatively and qualitatively. Although positive examples exist at the individual level, the exceptional nature of this visibility highlights a broader issue concerning the social position of disability in children's books. This situation is directly related to theoretical discussions about how social representations are formed within society and how the 'everyday' is constructed.

The absence of disabled characters in everyday life scenes limits children's opportunities to anchor disability to familiar social categories (Moscovici, 1984). According to the findings of the study, the fact that only two books offer this opportunity indicates that the anchoring process does not largely occur. This situation may lead to disability being positioned in children's mental maps not as a 'familiar social element' but mostly as an uncommon, external, and special category. Therefore, for categorisation to occur, social encounters related to disability must be supported not only by thematic books but also by visual representations that are part of everyday life.

Related to this, the process of objectification concerns the making visible and meaningful of an abstract concept through concrete images (Wagner et al., 1999). The fact that only two examples of drawings of disabled individuals were found in the books examined shows that this process is also quite limited. The concretisation of disability through visual representations is of critical importance in terms of this concept acquiring a specific place in children's mental models. In this study, the production process of the figure in Book 1 and the depiction of the figure in Book 2 as a subject acting within a community reveal that objectification occurs at different levels. However, the fact that these two examples are not representative of the whole indicates that objectification is not systematically applied and that disability is mostly rendered invisible in children's books.

All these findings show that disability is not presented in early childhood books in a consistent manner in terms of both anchoring and objectification processes, and that these two mechanisms, which play a critical role in the formation of social representations, are only partially engaged. While the emphasis on social participation in Book 2 reinforces objectification, the complete absence of disabled individuals in most books interrupts this process from the outset. Therefore, the findings show that disability still occupies an 'exceptional' position within the visual learning materials examined in this study and that the necessary diversity in the formation of social representations is not achieved.

The findings of this study indicate that the way disabled individuals are represented in books carries significant differences not only in terms of quantity but also in terms of the quality of representation. While Book 1 depicts the production process of disabled characters, Book 2 positions the character as a subject acting in concert with the community. These two examples reveal that representation is shaped not only by the level of visibility but also by the role of the figure within the visual composition. Compositional elements—the figure's position on the page, its relationship with other individuals, its gaze direction, and its state of action—are fundamental components that determine how the disabled individual will be perceived by the viewer. As Kress & van Leeuwen (2006) emphasise in their visual grammar approach, the spatial anchoring of the figure and the nature of its action are the most powerful indicators determining the semantic structure of the visual.

The representation in Book 1 adopts an approach that keeps disability more in the background but places the character within an activity context. The absence of the character's face limits the transmission of emotional information, while their participation in the production process prevents the figure from being pushed into a passive or objectified position. This type of visual arrangement contributes to the presentation of disability without dramatization. However, the absence of social interaction also shows that the representation is not fully integrated into the community context.

In contrast, the representation in Book 2 allows the disabled individual to be seen more clearly, both emotionally and in terms of action. The character's participation in the walk alongside the community, their positioning on an equal spatial plane with other individuals, and their active involvement in the action present the disabled individual as a natural component of social participation. This not only increases the figure's visibility but also creates a representation of disability integrated into the social context. The different representations offered by the two books show that disability can be presented in children's books not through a singular narrative but in a multi-layered way that varies according to context.

At this point, the impact that representation can have on child readers becomes significant. Since children construct meaning largely through visual stimuli at an early age, the inclusion of a figure in an activity, its movement, or its presentation alongside peers conveys a powerful message about where that figure is positioned in the social world. The strong social context in Book 2 offers children a positive model of a disabled person as a subject who can act together with the community, while the representation in Book 1 may suggest that the disabled person is visible but positioned within a more limited social context. In this respect, both books contribute to children's process of understanding disability, albeit in different ways.

These analyses show that representations of disability can have effects on child readers' perceptions in terms of both awareness and normalisation. However, the level of these effects varies depending on the nature of the representation, the strength of the context, and the figure's place within social relationships.

These representations can also be linked to some prominent approaches in international children's literature regarding the visual presentation of disability. Specifically, the concept of normalisation emphasises presenting disabled characters as part of the ordinary flow of everyday life rather than as exceptional, problem-centred, or solely deficit-oriented figures (Bishop, 1990; Aho & Alter, 2018; Kleekamp & Zapata, 2019). The notion of visibility refers not merely to the presence of disabled characters, but to their meaningful and recognisable positioning within visual and narrative spaces in ways that allow them to be perceived as social actors (Titchkosky, 2011). In addition, everyday inclusion refers to representations in which disabled individuals participate in common social activities without special emphasis, supporting a sense of belonging and social continuity (Hodkinson, 2019).

The two representation examples obtained in the study indicate that these approaches are reflected only to a limited extent. While visibility in the first book remains low-intensity and socially restricted, the second book offers a more inclusive configuration in terms of both action and social positioning. This contrast indicates that these internationally discussed approaches are not yet systematically established across picture books examined within the scope of this study but can be implicitly observed in individual examples.

In addition to issues of visibility and everyday inclusion, disability representations in picture books can also be interpreted through different disability models discussed in the literature and within critical disability studies. The medical model primarily frames disability as an individual deficit or impairment that needs to be treated or compensated, whereas the social model emphasizes the role of environmental, cultural, and social barriers in producing disability (Oliver, 1990; Barnes, 1992). More recent rights-based and critical approaches conceptualize disabled individuals as active citizens with equal rights to participation, self-expression, and social

belonging, while also challenging deficit-oriented and pathologizing representations (Goodley, 2014; Campbell, 2009).

From this perspective, the representation in K1 partially aligns with a social model orientation. Although the disabled character is not defined through impairment, limited social interaction may position the character at the margins of the social environment. At the same time, portraying the character as engaged in a creative production process avoids framing disability solely as a personal deficit and suggests an identity based on capability and participation.

In contrast, the representation in K2 is more closely aligned with a rights-based understanding of disability. The disabled character is visually positioned as an active participant within a collective action, occupying the same spatial and social plane as peers. This visual configuration supports the idea of disabled individuals as social actors rather than passive recipients of care, and foregrounds participation, agency, and belonging as central aspects of representation.

Reading these visual representations through disability models makes it possible to move beyond questions of whether disabled characters are present and toward how disability itself is conceptualized. In this sense, the findings indicate that the two picture books provide limited but meaningful examples of a shift from deficit-oriented representations toward more socially and rights-oriented visual constructions of disability.

Conclusion

This research examined the extent to which disabled individuals appear in scenes depicting everyday life in picture books aimed at early childhood. Analysis of 223 books with a widespread readership in Türkiye shows that disability has extremely limited visual representation in general publications within the analysed sample. The fact that only two books featured a disabled character in an everyday life context highlights that representations are extremely limited in quantitative terms and that disability remains largely invisible in early age materials.

The forms of representation offered by these two examples differ qualitatively. In the first book, the character is presented as a figure who is part of the activity but has limited social relationships, while in the second book, the character is depicted as moving within the community and as a natural component of social participation. This difference indicates that a standardised approach to the representation of disability in children's books has not yet been established. Nevertheless, both books provide important examples in terms of making disabled individuals visible as part of everyday life.

These findings suggest that the approaches of 'normalization', 'visibility', and 'everyday inclusion' have not yet found widespread resonance within the analysed sample. The research shows that the concrete counterparts of these concepts appear only in a limited number of books, thus indicating a need for disability to be presented in more diverse and integrated ways in early childhood materials. Taken together, the study demonstrates that examining disability representations through a social and rights-based lens enables a shift from merely identifying the presence of disabled characters toward understanding how disability is visually and socially constructed in picture books. The limited examples identified in the analysed sample point to a gradual, though still constrained, movement away from deficit-oriented portrayals.

Overall, the results show that it is important for disabled individuals to be made visible not only in books thematically focused on disability, but also in general reading materials that include scenes from daily life. This approach is necessary both to broaden children's social representations and to contribute to the development of an inclusive perspective at an early age.

Limitations and recommendations

Firstly, as early childhood picture books cover a wide range of themes and genres, they may not always present representative slices of daily life, or the number of characters may not cover this range. Furthermore, this research carries certain limitations in terms of generalisability, as the

sample is restricted to the most popular books on online platforms during a specific period, and the data source is based solely on visual content. Future studies could examine the impact of representations on children's perceptions more comprehensively by using larger samples, different book genres, and methods based on direct data collection from children. In terms of implementation, important steps towards inclusive publishing would include teachers including materials depicting disabled individuals in their daily lives in classroom libraries, publishers explicitly adopting principles of inclusivity in their illustration and content policies, and policymakers defining clearer indicators for these representations in their educational material evaluation criteria.

Conflict of interest declaration

Conflict of interest

Our article titled "A Look at the Visual Representation of Disability in Children's Books from the Perspective of Social Representations Theory" has no financial conflict of interest with any institution, organization or person. There is also no conflict of interest between the authors.

Funding

This research received no external funding. Where applicable, the funder(s) had no role in the study design; data collection, analysis, or interpretation; manuscript preparation; or the decision to publish the results.

Author contributions (CRediT)

Author 1 (Şenay Baş): Conceptualization; Methodology; Investigation; Data curation; Formal analysis; Writing—original draft; Writing—review & editing; Visualization.

Author 2 (Gökçe Arifoğlu): Methodology; Validation; Supervision; Project administration; Writing—review & editing.

All authors have read and approved the final version of the manuscript.

Data availability statement

Data are available from the corresponding author upon reasonable request.

Ethics approval and consent to participate

The study was approved by the Trabzon University Social and Human Sciences Scientific Research and Publication Ethics Board (date: 18.08.2023, 2023-8/1.20).

Use of artificial intelligence (AI) tools

During the preparation of this work, we used [DeepL Translate] on [2025] in order to [Translate]. After using this tool/service, we reviewed and edited the content as needed and take full responsibility for the content of the publication. AI tools were not used to generate or alter empirical data, produce analytical results, or shape the core findings and conclusions of the study. All AI outputs were reviewed and verified by the authors, who take full responsibility for the integrity, originality, and accuracy of the content.

TÜRKÇE SÜRÜM

Giriş

Engellilik, bireysel ve toplumsal düzeylerde çok katmanlı bir olgu olup, bireylerin gündelik yaşam deneyimlerini şekillendiren sosyal, kültürel ve pedagojik dinamiklerle iç içedir. Engelliliğin

demografik yaygınlığına rağmen, engelli bireylerin toplumsal yaşam içindeki görünürlüğü ve kabulü büyük ölçüde sınırlı kalmaktadır (Bogart & Dunn, 2019). Bu durum yalnızca fiziksel erişilebilirlik ya da hukuki düzenlemelerle ilişkili değildir; aynı zamanda engelliliğin toplum tarafından nasıl algılandığı ve kültürel ürünlerdeki temsillerin çocukların zihinsel modellerini nasıl biçimlendirdiğiyle doğrudan bağlantılıdır. Dünya nüfusunun yaklaşık %15'inin engelli bireylerden oluştuğu tahmin edilmesine karşın (Mizunoya vd., 2016; United Nations, 2018; World Health Organization, 2011), bu gerçeklik çocukların erken yaşta karşılaştıkları öğrenme materyallerine eşit biçimde yansımamaktadır.

Erken çocukluk dönemi, bireylerin sosyal çevrelerini, toplumsal rolleri ve farklılıklara yönelik tutumlarını yapılandırmaya başladıkları kritik bir gelişim evresidir. Bu dönemde çocuklar dünyayı büyük ölçüde görsel uyaranlar aracılığıyla anlamlandırır; imgeler, soyut kavramların kavranmasında temel bir bilişsel kaynak işlevi görür. Bu nedenle resimli çocuk kitapları, çocukların ilk sosyal temsillerinin oluşumunda etkili kültürel araçlar arasında yer almaktadır (Breitfeld vd., 2021; Ertekin & Ç. Çakmak, 2019; Doğanay & Uyanık, 2023; Gasser vd., 2022; Wang & Shao, 2022). Görseller aracılığıyla aktarılan mekânlar, ilişkiler ve karakterler, metinden bağımsız olarak çocukların dünyayı tanımlamalarına katkı sağlar (Dursun & Eyüp, 2021; Melanlıoğlu, 2020). Bu bağlamda görsel temsiller yalnızca estetik unsurlar değil, aynı zamanda kültürel normları, toplumsal çeşitliliği ve değerleri kodlayan sembolik yapılarıdır.

Son yıllarda Türkiye'de çocuk edebiyatında çeşitlilik ve kapsayıcılığa yönelik duyarlılığın arttığı görülmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu'nun ders kitabı inceleme ölçütlerinde engellilik temsiline ilişkin açık ve kapsayıcı ifadeler yer verilmesi, eğitim materyallerinde engelliliğin görünürlüğüne yönelik kurumsal farkındalığın yükseldiğini göstermektedir (MEB, 2022a; 2022b). Bu doğrultuda, engelliliği doğrudan konu alan çocuk kitaplarının sayısında da artış gözlenmektedir (Çayır & İşler, 2023). Bu kitapların etkililiği ve niteliğine ilişkin akademik çalışmalar da alanyazında yer bulmaktadır (Arıkan vd., 2021; Ekici & Ertem, 2019; Kaymaz, 2017; Tejero H. & Talley, 2025). Ancak bu farkındalık, engelliliği doğrudan ele almayan ve yalnızca gündelik yaşamdan kesitler sunan resimli çocuk kitaplarına aynı ölçüde yansımamaktadır.

Bu görünmezlik, engelli bireylerin toplumsal konumuna ilişkin yerleşik sosyal temsillerin yeniden üretildiğine işaret etmektedir. Bir olgunun çocukların zihinsel dünyasında "doğal" ya da "toplumun parçası" olarak konumlanabilmesi için gündelik yaşam bağlamlarında tekrar eden biçimde görünür olması gerekmektedir. Engelli bireylerin yalnızca özel temalı, problem odaklı ya da dramatik anlatılarda sunulması, çocukların bu farklılığı gündelik yaşamın sıradan bir unsuru yerine ayrı bir kategori olarak kodlamasına yol açabilmektedir. Bu nedenle, engelliliğin gündelik yaşamın olağan akışı içinde temsil edilmesi sosyal görünürlük açısından kritik bir önem taşımaktadır. Bu çalışma da engelliliği doğrudan konu edinmeyen resimli çocuk kitaplarında engelli bireylerin gündelik yaşam sahnelerinde nasıl ve ne ölçüde yer aldığını incelemeyi amaçlamaktadır.

Sosyal Temsiller Kuramı

Sosyal Temsiller Kuramı, engellilik gibi hem görünür hem de toplum içinde yabancılaştırılabilen olguların nasıl anlamlandırıldığını açıklayan işlevsel kuramsal çerçevelerden biridir. Moscovici (1984) tarafından geliştirilen kurama göre bireyler, sosyal dünyayı anlamlandırmak ve düzenlemek için toplumsal olarak paylaşılan bilişsel çerçevelere dayanır. Bu çerçeveler kavramsal, sembolik, duygusal ve kültürel düzeylerde işler; bilinmeyen tanıdık hale getirir, karmaşıklığı sadeleştirir ve gündelik davranışları yönlendirir (Jodelet, 1991; Moscovici, 1984; de Moraes Prata Gaspar vd., 2020).

Engellilik, birçok çocuğun doğrudan deneyimlemediği ya da sınırlı biçimde karşılaştığı bir olgu olduğu için, çocukların bu konuya ilişkin ilk zihinsel modelleri sosyal temsiller aracılığıyla oluşur. Bu nedenle çocukların karşılaştıkları görsel materyaller, engelliliğin nasıl algılanacağını belirlemede kritik rol oynar. Kitaplarda engelli bireylerin hangi bağlamlarda ve nasıl sunulduğuna

yönelik tekrar eden karşılaşmalar, engelliliğin bireysel bir sorun ya da istisnai bir durum değil, toplumsal çeşitliliğin doğal bir parçası olarak algılanmasına katkı sağlayabilir. Buna karşılık, görsel yokluk engelliliğin zihinsel olarak “olağandışı” bir kategoriye yerleşmesine neden olabilir.

Sosyal temsillerin oluşumunda iki temel süreç öne çıkar: yerleştirme (anchoring) ve nesneleştirme (objectification). Yerleştirme, yabancı ya da belirsiz bir olgunun tanıdık kategorilere bağlanarak anlamlandırılmasıdır. Engellilik yalnızca “yardıma muhtaç” figürler üzerinden sunulduğunda, çocukların zihninde tek boyutlu bir şema oluşabilir; buna karşılık farklı gündelik bağlamlarda ve çeşitlilik içinde temsil edildiğinde, daha geniş bir sosyokültürel anlayış gelişebilir. Nesneleştirme ise soyut bir kavramın somut imgeler aracılığıyla görünür hale gelmesidir (Bayad vd., 2020). Tekerlekli sandalye gibi görünür semboller bu süreci destekleyebilir (Howarth, 2006); ancak medyada engelli bireylerin yalnızca “acınası” ya da “kahraman” figürler olarak sunulması, dar ve stereotipik imgeler üretir (Barnes, 1992).

Çocuk kitapları, çocukların toplumsal gerçeklikle ilk karşılaşma alanlarından biridir. Bu nedenle engelliliğin bu kitaplarda nasıl temsil edildiği, toplumdaki konumunun hem yansıması hem de yeniden üretimi niteliğindedir. Bu çalışma, engelli bireylerin kitaplarda yer alıp almadığını belirlemenin ötesinde, bu temsillerin sosyal bilinç ve algı üzerindeki etkisini Sosyal Temsiller Kuramı çerçevesinde incelemeyi amaçlamaktadır. Yerleştirme ve nesneleştirme süreçlerinin analizi, görsellerin çocukların zihinsel dünyasında nasıl bir sosyal harita oluşturduğunu anlamaya olanak sağlamaktadır.

Görsel temsil ve çocuk kitaplarında engelliliğin sunumu

Resimli çocuk kitapları, çocukların toplumsal gerçekliği algılayışını şekillendiren ilk kültürel araçlardandır. Bu kitaplarda görseller yalnızca metni desteklemez; bağımsız bir anlam sistemi kurarak erken dönem zihinsel şemaların oluşumunda belirleyici rol oynar (Nikolajeva & Scott, 2000). Çocuklar erken yaşta dünyayı büyük ölçüde görseller üzerinden anlamlandırdıkları için, kitaplarda sunulan imgeler sosyal farklılıklarla ilk karşılaşma alanını oluşturur.

Alanyazın, engelli bireylerin çoğunlukla ya acınacak pasif figürler ya da aşırı idealize edilmiş kahramanlar olarak sunulduğunu göstermektedir (Garland-Thomson, 1997; Mitchell & Snyder, 2000). Bu iki uç temsil, engelliliği gündelik yaşamın doğal bir parçası olmaktan uzaklaştırır. Oysa engelliliğin “olağan” bir toplumsal farklılık olarak algılanabilmesi için, yaşamın akışı içinde ve farklı rollerle temsil edilmesi gerekir.

Görsel düzenleme bu noktada kritik önemdedir. Figürün sayfa üzerindeki konumu, diğer karakterlerle ilişkisi ve eylem durumu sosyal konum ve güç ilişkilerini yansıtır (Kress & van Leeuwen, 2006). Engelli figürlerin sürekli kenarda, izole ya da pasif biçimde sunulması, çocukların zihninde engelliliği çevresel ve ikincil bir kategoriye yerleştirebilir. Bu durum, Sosyal Temsiller Kuramı'nın vurguladığı aşinalık sürecini zayıflatır.

Sosyal Temsiller Kuramı, “yabancı” olanın aşına hale gelmesini açıklar (Moscovici, 1984; Jodelet, 1991). Engelliliğin gündelik bağlamlarda sunulması, ötekilik algısını azaltarak daha kapsayıcı sosyal temsillerin oluşmasına katkı sağlar. Bu nedenle engelli bireylerin yalnızca tematik kitaplarda değil, gündelik yaşamı betimleyen genel içerikli kitaplarda da görünür olması önemlidir.

Bu çalışma, engelliliği doğrudan konu edinmeyen erken çocukluk kitaplarında engelli bireylerin gündelik yaşam sahnelerindeki görsel görünürlüğüne incelemektedir. Türkiye’de yaygın olarak erişilebilen 223 popüler kitap analiz edilmiştir. Araştırma şu sorulara odaklanmaktadır: Engelli bireyler gündelik sahnelerde ne ölçüde görünürdür? Bu temsiller Sosyal Temsiller Kuramı çerçevesinde nasıl yorumlanabilir?

Çalışmanın özgün katkısı, engelliliği merkezine almayan kitaplarda engelliliğin yaşamın doğal bir parçası olarak sunulup sunulmadığını incelemesidir. Böylece görsel temsiller, yalnızca betimleyici değil, kuramsal olarak temellendirilmiş bir analiz düzeyinde ele alınmaktadır.

Yöntem

Bu çalışma, erken çocukluk dönemine yönelik resimli çocuk kitaplarında engelliliğin gündelik yaşam sahnelerindeki görsel temsillerini inceleyen nitel, dokümana dayalı bir araştırma olarak tasarlanmıştır. Veriler doküman incelemesi yöntemiyle toplanmış (Creswell, 2002) ve görseller sosyal ve kültürel bağlamları içinde yorumlanmak üzere görsel içerik analizi tekniği kullanılmıştır.

Veri toplama süreci

Veriler, Ekim–Kasım 2022 döneminde Türkiye’de yaygın olarak kullanılan üç büyük çevrim içi kitap satış platformunda (D&R, İdefix, Kitapyurdu) yer alan “en çok satan çocuk kitapları” ve “0–7 yaş grubu” kategorilerinin taranmasıyla elde edilmiştir. Tutarlılığı sağlamak amacıyla her platformda ilgili kategoriler altında listelenen ilk 100 kitap aynı tarihlerde kaydedilmiştir. Yenilenen başlıklar karşılaştırılarak çıkarılmış ve başlangıçtaki 300 kitaptan 223 özgün kitap analiz kapsamına alınmıştır. Bu kitapların 120’si 2012–2022 yılları arasında yayımlanmış çeviri eserlerden oluşmaktadır.

Araştırmanın kapsamını netleştirmek ve veri bütünlüğünü sağlamak amacıyla dışlama ölçütleri uygulanmıştır. 0–7 yaş grubuna hitap etmeyen kitaplar, anlatı metni bulunmayan materyaller (örneğin kavram kartları), pop-up veya doküman nitelikte soyut figürlere dayalı kitaplar ve engelliliği doğrudan tema olarak ele alan yayınlar çalışma dışı bırakılmıştır. Bu süreç, yalnızca gündelik yaşam bağlamını yansıtan kitapların analiz edilmesini sağlamıştır.

Belirlenen 223 kitap her iki araştırmacı tarafından bağımsız biçimde incelenmiştir. Görseller taranmış ve gündelik yaşam sahnelerini içeren sayfalar belirlenmiştir. Bu inceleme sonucunda, ana teması engellilik olmayan ancak gündelik yaşam sahnelerinde engelli figürlere yer veren yalnızca iki kitap saptanmıştır. Bu kitaplar K1 (Hep fazlasıdır annem, Sunar, 2018) ve K2 (Bir şey söyle, Reynolds, 2021) olarak kodlanmıştır. Kitaplara ilişkin betimleyici bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1 Araştırma örneklemini içeren çocuk kitapları

	K1 ‘Hep Fazlasıdır Annem	K2 ‘Bir şey söyle’
Başlık	Hep Fazlasıdır Annem	Bir Şey Söyle
Yazar	Özge Bahar Sunar	Peter H. Reynolds
İllüstratör	Özlem İsiyel	Peter H. Reynolds
Yayıncı	Redhouse Kidz	Altın Kitapları
Yayın yılı	2018	2021
Basım	1	1
Sayfa numarası	28	36
Resimli sayfa sayısı	23	29
Tema	Anne sevgisi	Kendini ifade etme farkındalığı

Veri analizi

Analitik çerçeve, engellilik temsili ve görsel çözümleme üzerine yapılan temel çalışmalar doğrultusunda oluşturulmuştur (Garland-Thomson, 1997; Mitchell & Snyder, 2000; Kress & van Leeuwen, 2006; Dyches, Prater & Jolly, 2020). Bu literatür temel alınarak ön kodlar geliştirilmiştir. Kodlar; figürün görsel konumlanması, duygusal ifadesi, eylem durumunun aktif ya da pasif oluşu, sosyal etkileşim düzeyi, gündelik bağlamın niteliği ve temsilin kapsayıcı ya da sınırlayıcı biçimde sunulması gibi boyutları kapsamaktadır.

Bu boyutlar doğrultusunda araştırmacılar tarafından Resimli Çocuk Kitaplarında Engellilik Temsili Analiz Formu geliştirilmiştir. Formun kapsam geçerliliğini güçlendirmek amacıyla bir okul öncesi eğitimi uzmanı, bir kitap illüstratörü ve bir özel eğitim uzmanının görüşlerine başvurulmuştur. Formun son hali; fiziksel görünürlük, engelliliğin sunumu, rol ve işlev, bağlamsal bütünlük, sosyal ilişkiler, duygusal ifade ve kompozisyon boyutlarından oluşmaktadır. Her görsel, aynı form kullanılarak sistematik biçimde analiz edilmiştir.

Analiz süreci, önceden belirlenen kodlar ve bu kodlara karşılık gelen kategorik göstergeler üzerinden yürütülmüştür. Böylece görsel içerik analizi yapılandırılmış bir çerçeve içinde gerçekleştirilmiş ve her görsel tanımlanan analitik boyutlar doğrultusunda yorumlanmıştır.

Nitel güvenilirlik, Lincoln ve Guba'nın (1985) ölçütleri doğrultusunda sağlanmıştır. İnanırcılığı artırmak amacıyla kodlama süreci iki araştırmacı tarafından bağımsız yürütülmüş, farklılıklar tartışılarak uzlaşıya varılmıştır. Yorumlar görsellere geri dönülerek doğrulanmıştır. Veri toplama süreci, seçim ölçütleri ve analiz aşamalarının ayrıntılı biçimde açıklanması ise aktarılabirliği desteklemektedir.

Bulgular

Analiz formu doğrultusunda her kitapta yer alan engelli karakter için ayrı tablolar oluşturulmuştur.

K1 kitabında yalnızca bir sayfada yer alan engelli karaktere ilişkin veriler Tablo 2'de sunulmaktadır.

Tablo 2 K1 kitabındaki tek bir resimden elde edilen bulgular

K1, Karakter 1, Görsel 1 (bknz. Görsel 1)	
Türü	İnsan
Cinsiyeti	Erkek
Gelişim dönemi	Çocuk
Engel türü	Fiziksel
Eşlik eden eşya	Tekerlekli sandalye, sanat çalışması
Duygu	--
Resim(ler)de tasvir edilen yer/zaman/olay veya durum	Çocukların sanat eserlerinin sergilendiği bir açık hava sergisi
Resim(ler)deki engelli karakterin rolü/eylemi (başkalarına bağımlı mı, aktif mi, mesleği nedir, vb.)	Aktif olarak bağımsız. Kendi sanat eserini sergileme alanına yardım almadan yerleştiriyor.
Resim(ler)deki engelli karakterin tasarım özellikleri: vurgu, konum, vb.	
Anne ve kızı kitaptaki ana karakterlerdir. Sayfa kompozisyonu, diğer karakterlerle birlikte ana karaktere göre ikincildir.	
Engelli karakterin yer aldığı sayfanın görsel kompozisyonu, önceki sayfaya bitişik olarak çizilmiştir (kitaptaki tüm sayfalar aynı şekilde tasarlanmıştır).	
Ayrı ayrı incelendiğinde, ana karakter önceki sayfada öne çıkarken, engelli karakter sonraki birleşik sayfada öne çıkıyor.	
Engelli karakter sırtı dönük olarak tasvir edilmiş; yüzü ve duyguları görünmüyor, ancak vücut dili olumlu.	
Arkadan bakıldığında tüm vücudu belirgin bir şekilde tasvir edilmiş.	
Diğer tüm çocuklarda bulunan kırmızımsı yanak detayı, engelli karakterin kısmen görünen yüzünde de tasvir edilmiş.	
Engelliliğinin kaynağı olan bacakları çıplak ve belirgin bir şekilde tasvir edilmiş.	
Tekerlekli sandalye, kitaptaki diğer unsurlar gibi, gerçekçi detaylarla çizilmiş.	
Yanıdaki sayfadan bakıldığında, tek erkek karakter o.	
Karakter, 'deniz canlıları' temalı sergi için bir denizati figürü tutuyor. Diğer çocukların canlıları denizanası, denizyıldızı, balina ve balık.	
Sandalyesi, tişörtü, ayakkabıları ve figürü soğuk renklerde. Bu, çevresindeki ağırlıklı olarak sıcak renklerle tezat oluşturuyor.	
Diğer çocuklarla karşılaştırıldığında, sandalyede oturduğu haliyle boyutu gerçekçi.	

K1'deki görselde engelli karakter, bir sanat etkinliğine aktif katılımcı olarak sunulmaktadır. Bu temsil, engelliliğin yalnızca fiziksel bir farklılık değil, aynı zamanda sosyal katılımın bir unsuru olarak gösterildiğini ortaya koymaktadır. Karakterin yüzünün görünmemesi duygusal aktarımı sınırlasa da üretim sürecine katılımı, figürün pasif ya da yardıma muhtaç bir konuma itilmesini engellemektedir. Bu temsil, analiz edilen örneklem içinde nadir karşılaşılan, engelli bireyin doğal

biçimde sahneye dâhil edildiği olumlu bir örnek olarak değerlendirilebilir. Bu bağlamda engellilik gündelik bir etkinlik içine yerleştirilmiş olmakla birlikte, açık sosyal etkileşimin bulunmaması nedeniyle nesneleştirme süreci sınırlı düzeyde kalmaktadır.

Tablo 3 K2 kitabındaki 1. görselden elde edilen bulgular

K2, Karakter 1, Görsel 1 (bknz. Görsel 2).	
Türü	İnsan
Cinsiyet	Erkek
Gelişim dönemi	Çocuk
Engel türü	Fiziksel engel
Eşlik eden eşya	Tekerlekli sandalye, pankart, fırça
Duygu	Mutlu
Resim(ler)de tasvir edilen yer/zaman/olay veya durum	Farklı yaş, cinsiyet, ırk vb. çocuklardan oluşan bir kalabalık, bir alanda, farklı şekillerde şeyler söylüyor veya sunuyor.
Resim(ler)deki engelli karakterin rolü/eylemi (başkalarına bağımlı mı, aktif mi, mesleği nedir, vb.) --	Aktif olarak bağımsız. Elinde boya fırçasıyla, kendisinin yaptığına inanılan bir pankart tutuyor.
Resimdeki engelli karakterin tasarım özellikleri: vurgu, konum vb..	
Kitabın kapak sayfasında başka bir karakterle birlikte gösteriliyor.	
Öne doğru dönük olarak, tüm vücudu net bir şekilde görülebilecek şekilde tasvir edilmiştir.	
Önde ve diğer birçok karakterle eşit bir sırada konumlandırılmıştır. Diğer bazı karakterler grubun arkasındaki ikinci sırada yer almaktadır.	
Kitaptaki diğer unsurlar gibi tekerlekli sandalye de gerçekçi detaylarla çizilmiştir.	
Karakterin tuttuğu pankartta "Sınır Yok" yazmaktadır ve kanatlı bir insan figürünün silüeti yer almaktadır.	
Zıtlık oluşturan mor ve sarı renklerin hakim olduğu sayfada, engelli figür diğer karakterler gibi uyumlu renklerle tasvir edilmiştir.	
Boyutu gerçekçidir ve diğer çocuklara kıyasla bir sandalyede oturduğunu gösteren bir fark vardır.	
Kitapta öne çıkan bir karakter olmadığı için, engelli karakter bu sayfadaki diğer karakterlerden farklı bir vurguyla çizilmemiştir.	

K2 kitabındaki engelli karaktere ilişkin kapak görseli Tablo 3'te, aynı çizimin yer aldığı iç sayfa ise Tablo 4'te sunulmuştur. Karakterin hem kapakta hem iç sayfada tekrarlı biçimde yer alması temsili güçlendirmektedir. Yürüyüşe katılması, pankart taşınması ve grup içinde olumlu bir yüz ifadesiyle yer alması, karakterin aktif bir özne olarak sunulduğunu göstermektedir. Figürün diğer bireylerle aynı mekânsal düzlemde konumlandırılması ve aynı eylemi gerçekleştirmesi, engelliliğin sosyal katılımın doğal bir parçası olarak temsil edildiğini ortaya koymaktadır. Bu görsel düzenleme hem nesneleştirme sürecini güçlendirmekte hem de engelliliğin tanıdık bir sosyal bağlama yerleştirilmesini desteklemektedir.

Her iki kitapta da engelli bireylerin gündelik yaşam bağlamında görünür olduğu dikkat çekmektedir; ancak temsil biçimleri belirgin farklılık göstermektedir. K1'de karakter daha sınırlı bir sosyal bağlam içinde yer alırken, K2'de topluluk içinde eyleyen bir özne olarak sunulmaktadır. Bu farklılık, çocuk kitaplarında engelliliğin görünürlüğüne ilişkin iki sınırlı ancak anlamlı örnek ortaya koymaktadır.

Tartışma ve sonuç

Araştırma bulguları, incelenen erken çocukluk resimli kitap örneğinde engelliliğin gündelik yaşam bağlamında son derece sınırlı bir görünürlüğe sahip olduğunu göstermektedir. İncelenen 223 kitaptan yalnızca ikisinde engelli bireyin gündelik yaşam sahnesinde yer alması, temsilin hem nicel hem nitel açıdan yetersiz olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, engelliliğin çocuk kitaplarındaki toplumsal konumuna ilişkin daha geniş bir soruna işaret etmektedir.

Gündelik yaşam sahnelerinde engelli karakterlerin yokluğu, çocukların engelliliği tanıdık sosyal kategorilere yerleştirme (çapalama) olasılığını azaltmaktadır (Moscovici, 1984). Benzer biçimde, engelliliğin somut imgelerle görünür kılınması anlamına gelen nesneleştirme süreci de oldukça

sınırlıdır (Wagner vd., 1999). Bulgular, bu iki sürecin incelenen örnekte sistematik biçimde işlemediğini ve engelliliğin çoğunlukla görünmez kaldığını göstermektedir.

İki kitap arasında temsil niteliği açısından belirgin farklar bulunmaktadır. K1’de karakter etkinlik içinde yer almakla birlikte sosyal ilişkileri sınırlıdır; K2’de ise topluluk içinde eyleyen aktif bir özne olarak sunulmaktadır. Bu durum, temsilin yalnızca görünürlük düzeyine değil, figürün kompozisyon içindeki rolüne ve sosyal konumuna bağlı olarak şekillendiğini göstermektedir (Kress & van Leeuwen, 2006). K1’de engellilik dramatize edilmeden sunulsa da sosyal bütünleşme zayıftır; K2’de ise karakter eşit mekânsal düzlemde ve kolektif eylem içinde konumlandırılarak daha kapsayıcı bir temsil oluşturulmuştur.

Bu farklılık, uluslararası literatürde tartışılan “normalleştirme”, “görünürlük” ve “gündelik yaşama dâhil olma” yaklaşımlarının (Bishop, 1990; Titchkosky, 2011; Hodkinson, 2019) örnekte sınırlı düzeyde karşılık bulduğunu göstermektedir. İlk kitapta görünürlük daha sınırlı ve bağlamsal olarak dar iken, ikinci kitapta eylem ve sosyal konumlanma açısından daha kapsayıcı bir yapı görülmektedir. Ancak bu yaklaşımların incelenen kitaplarda sistematik biçimde yerleştiği söylenemez.

Temsiller engellilik modelleri çerçevesinde değerlendirildiğinde, K1 sosyal modellerle kısmen örtüşmekte; K2 ise hak temelli yaklaşıma daha yakın bir görünüm sunmaktadır (Oliver, 1990; Goodley, 2014). Bu okuma, soruyu yalnızca “engelli karakter var mı?” düzeyinden çıkararak engelliliğin nasıl kavramsallaştırıldığı sorusuna taşımaktadır. Bulgular, örnekte sınırlı da olsa eksiklik temelli temsilden daha sosyal ve hak temelli görsel kurgulara doğru bir yönelim olduğunu göstermektedir.

Sonuç

Bu araştırma, erken çocukluk resimli kitaplarında engelli bireylerin gündelik yaşam sahnelerindeki görünürlüğünü incelemiştir. Türkiye’de yaygın dolaşıma sahip 223 kitabın analizi, engelliliğin genel yayınlar içinde son derece sınırlı biçimde temsil edildiğini ortaya koymuştur. Yalnızca iki kitapta gündelik bağlamda engelli karakter bulunması, görünmezliğin sürdüğünü göstermektedir.

Bu iki örnek temsil niteliği açısından farklılaşmaktadır: K1’de karakter etkinlik içinde ancak sınırlı sosyal bağlamda yer alırken, K2’de topluluk içinde aktif ve eşit bir özne olarak konumlandırılmaktadır. Ancak bu örnekler genelleştirilebilir bir eğilimden çok istisnai örnekler niteliğindedir.

Bulgular, engelliliğin yalnızca tematik kitaplarda değil, gündelik yaşam sahnelerini içeren genel yayınlarda da görünür kılınmasının, çocukların kapsayıcı sosyal temsiller geliştirmesi açısından önemli olduğunu göstermektedir. Engelliliğin doğal yaşam akışı içinde ve çeşitli rollerle sunulması, erken yaşta daha bütüncül ve kapsayıcı bir sosyal algının oluşmasına katkı sağlayacaktır.

Sınırlılıklar ve Öneriler

Bu araştırma bazı sınırlılıklar içermektedir. Öncelikle örneklem, belirli bir dönemde çevrim içi satış platformlarında yer alan en popüler kitaplarla sınırlıdır. Ayrıca analiz yalnızca görsel içeriklere dayanmaktadır. Bu durum bulguların genellenebilirliğini sınırlayabilir.

Gelecek araştırmalarda daha geniş örneklem, farklı kitap türleri ve çocuklardan doğrudan veri toplamaya dayalı yöntemler kullanılabilir. Ayrıca öğretmenlerin ve yayınevlerinin gündelik yaşam içinde engelli bireylerin temsiline daha fazla yer veren materyalleri desteklemesi kapsayıcı çocuk edebiyatının gelişimine katkı sağlayabilir.

Çıkar çatışması beyanı

Çıkar çatışması

“Sosyal Temsil Teorisi Perspektifinden Çocuk Kitaplarında Engelliliğin Görsel Temsiline Bir Bakış” başlıklı makalemizin herhangi bir kurum, kuruluş veya kişi ile mali çıkar çatışması bulunmamaktadır. Yazarlar arasında da çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Finansman

Bu araştırma herhangi bir dış finansman almamıştır. Uygulanabilir olduğu durumlarda, fon sağlayıcı(lar) araştırma tasarımı, veri toplama, analiz veya yorumlama, makale hazırlama veya sonuçların yayınlanmasına ilişkin kararlarda herhangi bir rol oynamamıştır.

Yazar katkıları (CRediT)

Yazar 1 (Şenay Baş): Kavramsallaştırma; Metodoloji; Araştırma; Veri düzenleme; Resmi analiz; Yazım—orijinal taslak; Yazım—gözden geçirme ve düzenleme; Görselleştirme.

Yazar 2 (Gökçe Arifoğlu): Metodoloji; Doğrulama; Denetim; Proje yönetimi; Yazım—gözden geçirme ve düzenleme.

Tüm yazarlar makalenin son halini okumuş ve onaylamıştır.

Veri erişilebilirliği

Veriler, makul talepler üzerine ilgili yazardan temin edilebilir.

Etik kurul onayı ve katılımcı onamı

Çalışma, Trabzon Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır (Tarih: 18.08.2023, 2023-8/1.20).

Yapay zekâ (YZ) araçlarının kullanımı

Bu çalışmanın hazırlanması sırasında, [Çevirmek] amacıyla [2025] üzerinde [DeepL Translate] kullandık. Bu araç/hizmeti kullandıktan sonra, içeriği gerektiği gibi gözden geçirdik ve düzenledik ve yayının içeriği konusunda tüm sorumluluğu üstleniyoruz. AI araçları, ampirik verileri oluşturmak veya değiştirmek, analitik sonuçlar üretmek veya çalışmanın temel bulgularını ve sonuçlarını şekillendirmek için kullanılmamıştır. Tüm AI çıktıları, içeriğin bütünlüğü, özgünlüğü ve doğruluğundan tam olarak sorumlu olan yazarlar tarafından gözden geçirilmiş ve doğrulanmıştır.

References

- Aho, T., & Alter, G. (2018). “Just Like Me, Just Like You” Narrative Erasure as Disability Normalization in Children’s Picture Books. *Journal of Literary and Cultural Disability Studies*, 12(3), 303-319.
- Arıkan, A., Tomris, G., Yılmaz Bursa, G. & Tuna, D. M. (2021). Özel gereksinimli bireylere yönelik farkındalık geliştirmede okul öncesi çocuk kitaplarımız nitelikli mi? *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(1), 19-44.
- Barnes, C. (1992). *Disabling imagery and the media: An exploration of the principles for media representations of disabled people*. Ryburn Publishing
- Bandura, A. (2009). Social cognitive theory of mass communication. *Media Psychology*, 3(3), 265–299. https://doi.org/10.1207/S1532785XMEP0303_03
- Barnes, C. (1992). *Disabling imagery and the media*. Halifax: Ryburn.
- Bayad, A., Sakin, E. & Cesur, S. (2020). Orta öğretim öğrencilerinde barışın sosyal temsilleri. *Türk Psikoloji Dergisi*, 35, 13-29. <https://doi:10.31828/tpd1300443320200705x000037>
- Berman-Bieler, R., Petroni, S., Abdi, O., & Wijesekera, S. (2023). UNICEF: A model for disability-inclusive policy and strategy. *The Lancet Child and Adolescent Health*, 7(4), 226-228.

- Bishop, R. S. (1990). Mirrors, windows, and sliding glass doors. Collected Perspectives. *Choosing and Using Books for the Classroom*, 6(3), 9-11. <https://scenicregional.org/wp-content/uploads/2017/08/Mirrors-Windows-and-Sliding-Glass-Doors.pdf>
- Breitfeld E, Potter CE & Lew-Williams C. (2021). Children simultaneously learn multiple dimensions of information during shared book reading. *Journal of Cognition and Development*, 22(5):744-766. <https://doi.org/10.1080/15248372.2021.1939353>.
- Bogart, K. R., & D. S. Dunn. (2019). Ableism special issue introduction. *Journal of Social Issues*. 75(3), 650–664. <https://doi.org/10.1111/josi.12354>.
- Campbell, F. K. (2009). *Contours of ableism: The production of disability and ableness*. Palgrave Macmillan.
- Catchpole, J., & George, K. (2021). *What happened to you?* Faber and Faber.
- Creswell, J. W. (2002). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative*. Prentice Hall Upper Saddle River, NJ.
- Çayır, K. & İşler, M. (2023). Mültecilik odaklı çocuk öykülerini eğitimde nasıl kullanabiliriz? Pedagojik çerçeve önerisi, *Reflektif Journal of Social Sciences*, 4(1).197-213. <https://doi.org/10.47613/reflektif.2023.100>
- Dursun, E. & Eyüp, B. (2021). Mülteci konulu Türkçe ve çeviri çocuk kitaplarında yer alan empati öğelerinin incelenmesi (Özel Sayı). *Rumeli Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 9, 1-18.
- Dunn, D. S., & E. E. Andrews. 2015. Person-first and identity-first language: developing psychologists' cultural competence using disability language. *American Psychologist*, 70(3), 255–264. <https://doi.org/10.1037/a0038636>.
- Dyches, T. & Prater, M. A. (2005). Characterization of developmental disability in children's fiction. *Education and Training in Developmental Disabilities*, 40(3), 202-216.
- Ekici, M. & Ertem, İ. S. (2019). Çocuk kitaplarında engelliler ve sorunlarının incelenmesi. *Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 3(3), 250-264.
- Ertekin, B. D., & Çamlıbel Çakmak, Ö. (2019). Okul öncesi eğitim literatüründeki resimli çocuk kitaplarına yönelik yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 6(40), 2111–2124.
- Feder, T. (2021). *Bodies are cool*. Rocky Pond Books.
- Fletcher, J. C. (1995). *Mama Zooms*. Scholastic Press.
- Francini, F. (2019). Meeting mimi: a story about different abilities. Boys Town Press.
- Doğanay Koç, E., & Uyanık, G. (2023). Çocuk kitapları ile bilime yolculuk öğretmen eğitim programının 60-72 aylık çocukların bilimsel süreç becerilerine etkisinin incelenmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, 52(239), 2159-2178.
- D&R (n.d.). Çok satanlar. <https://www.dr.com.tr/CokSatanlar/Kitap?ActiveCategoryId=10340&MainCategoryId=10001>
- Dyches, T. T., Prater, M. A., & Jolly, J. L. (2020). Disability representation in children's books: A systematic review from 1974 to 2019. *Education and Training in Autism and Developmental Disabilities*, 55(3), 266–281.
- Garland-Thomson, R. (1997). *Extraordinary bodies: figuring physical disability in American culture & literature*. Columbia University Press.
- Gaspar, M. C. D. M. P., Garcia, A. M., & Larrea-Killinger, C. (2020). How would you define healthy food? Social representations of Brazilian, French & Spanish dietitians & young laywomen. *Appetite*, 153, 104728.
- Gasser L., Dammert Y. & Murphy PK. (2022). How do children socially learn from narrative fiction: getting the lesson, simulating social worlds, or dialogic inquiry? *Educ Psychol Rev.*, 34(3),1445-1475.
- Goodley, D. (2024). *Disability studies: An interdisciplinary introduction*. Sage.
- Hevey, D. (1993). From self-love to the picket line: strategies for change in disability representation. *Disability, Handicap and Society*, 8(4), 423–429. <https://doi.org/10.1080/02674649366780391>
- Hodkinson, A. (2019). Inclusive education and the cultural representation of disability in children's literature: Findings from a national study. *British Journal of Special Education*, 46(3), 276–295. <https://doi.org/10.1111/1467-8578.12255>

- Howarth, C. (2006). A social representation is not a quiet thing: exploring the critical potential of social representations theory. *British Journal of Social Psychology*, 45(1), 65-86.
- Hull, E., & S. Rippin (2023). *Come over to my house*. Hardie Grant Children's Publishing.
- İdefix (n.d.). *Çok satanlar*. <https://www.idefix.com/cok-satanlar-l-162>
- Jahoda, A., Wilson, A., Stalker, K., & Cairney, A. (2010). Living with stigma and the self-perceptions of people with learning difficulties. *Disability and Society*, 25(4), 411–423.
- Jodelet, D. (1991). *Madness & social representations*. University of California Press.
- Kaymaz, Ç. (2017). *Özel gereksinimliliği içeren türkçe ve çeviri resimli çocuk kitaplarının incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi). YÖK Açık Erişim Sistemi <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Kitapyurdu(n.d.). *Çok satanlar*. https://www.kitapyurdu.com/index.php?route=product/best_sellers&list_id=22
- Kleekamp, M. C., & Zapata, A. (2019). Interrogating depictions of disability in children's picturebooks. *The Reading Teacher*, 72(5), 589–597. <https://doi.org/10.1002/trtr.1766>
- Kress, G., & van Leeuwen, T. (2006). *Reading Images: The Grammar of Visual Design* (2nd ed.). Routledge.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Sage.
- Melanlioğlu, D. (2020). Çocuk edebiyatındaki kayıp mültecilerin izinde duyarlılık eğitimi. *Türkiyat Mecmuası*, 30(1), 161-179.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2022a). *Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamaları eylem planı: 2023-2026*, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü. [https://www.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_12/03103346_Ulusal_Eylem_PlanY_3_KasYm.pdf\(10.08.2023\) S](https://www.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_12/03103346_Ulusal_Eylem_PlanY_3_KasYm.pdf(10.08.2023) S)
- Millî Eğitim Bakanlığı (2022b). *Değerlendirmeye esas olacak kriterler ve açıklamaları*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. <https://kitapinceleme.meb.gov.tr/De%C4%9Ferlendirmeye%20Esas%20Olacak%20Kriterler%20ve%20A%C3%A7%C4%B1klamalar%C4%B1.pdf> anayasaya
- Mitchell, D. T., & Snyder, S. L. (2000). *Narrative prosthesis: disability and the dependencies of discourse*. University of Michigan Press.
- Mizunoya, S., Mitra, S., & Yamasaki, I. (2016). *Towards inclusive education: The impact of disability on school attendance in developing countries*. Innocenti Working Paper, 2016-03. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2782430>
- Moscovici, S. (1984). The phenomenon of social representations. In R. Farr & S. Moscovici (Ed.), *Social Representations* (pp. 3–69). Cambridge University Press.
- Moscovici, S. (2000). *Social representations: explorations in social psychology*. Polity Press.
- Nikolajeva, M., & Scott, C. (2000). The dynamics of picture book communication. *Children's Literature in Education*, 31(4), 225–239.
- Odabaşı, M. (2025). Breaking stereotypes of disabled characters in children's literature. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 15(1), 11-23.
- Oliver, M. (1990). *The politics of disablement*. Macmillan.
- Oral, F. (2019). *Farklı ama aynı*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Palacio, R. J. (2017). *Hepimiz mucizeyiz* [B. Sirman, Trans.] İstanbul: Pegasus Yayınları.
- Prater, M. A. (2003). Learning disabilities in children's and adolescent literature: How are characters portrayed? *Learning Disability Quarterly*, 26(1), 47–62.
- Prater, M. A., & Dyches, T. T. (2008). Books that portray characters with disabilities: A top 50 list for children and young adults. *Teaching Exceptional Children*, 40(3), 32–38.
- Reynolds, P. H. (2021). *Bir şey söyle!* [B. Kayaoğlu, Trans.]. Altın Kitaplar.
- Christian Robinson (2025, 31 October). In *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Christian_Robinson
- Sunar, Ö. B. (2018). *Hep fazlasıdır annem* [Ö. İsyel by illustrated]. İstanbul: Redhouse Kidz Yayınları.
- Tejero Hughes, M., & Talley, C. (2025). Disabilities in children's literature: is the representation accurate and authentic? *Journal of Early Childhood Literacy*, Online First <https://doi.org/10.1177/14687984251333544>

- Titchkosky, T. (2011). *The question of access: Disability, space, meaning*. University of Toronto Press.
- United Nations, Department of Economic and Social Affairs. (2018). *UN Flagship Report on Disability and Development: Realizing the SDGs by, for and with persons with disabilities*. www.un.org/development/desa/disabilities/publication-disability-sdgs.html
- Wagner, W., G. Duveen, R. Farr, et al. (1999). Theory and method of social representations. *Asian Journal of Social Psychology*, 2(1), 95–125. <https://doi.org/10.1111/1467-839x.00028>.
- Wang, Z., & Shao, Y. (2025). Picture book reading improves children's learning understanding. *British Journal of Developmental Psychology*, 43(1), 12-35.
- Wood, J. B. (2022). *Logan's Greenhouse*. Peachtree Yayınevi.
- World Health Organization. (2011). *World report on disability*. <https://www.who.int/teams/noncommunicable-diseases/sensory-functions-disability-&-rehabilitation/world-report-on-disability>